

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J.**, bývajúceho v **D.**, proti žalovaným **1/ Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, **2/ Okresnému súdu Revúca**, so sídlom v Revúcej, Ul. SNP 539/1, **3/ JUDr. Rastislavovi Sikorjakovi**, **4/ Krajskému súdu v Banskej Bystrici**, so sídlom v Banskej Bystrici, Komenského č. 12, **5/ JUDr. Márii Biroščákovej**, **6/ JUDr. Zite Nagypálovej**, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 5 C 147/2009 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 14 NcC 46/2009, v konaní o vylúčenie sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci, takto

r o z h o d o l :

1. Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Zita Nagypálová, JUDr. Mária Biroščáková, Mgr. Magdaléna Škorpilová, JUDr. Janka Prístavková, JUDr. Slavoj Sendecký, Štefan Huljak, JUDr. Mária Rišiaňová, JUDr. Ferdinand Zimmermann, JUDr. Mária Podhorová, JUDr. Peter Priehoda, Mgr. Eva Novodomcová, JUDr. Jaroslav Mikulaj, JUDr. Oľga Maľová, Mgr. Štefan Baláž, JUDr. Marta Kucbelová, JUDr. Milada Dzurošková, JUDr. Danica Kočičková, Ľudovít Bradáč, JUDr. Drahomíra Mikulajová, JUDr. Milan Segeč, JUDr. Eva Valenčíková, JUDr. Ján Škvarka, Mgr. Ivana Datlová, JUDr. Alena Antalová, Mgr. Alojz Palaj, JUDr. Jozef Ryant, JUDr. Peter Chovanko, Mgr. Ján Bednár, JUDr. Eva Michalcová, JUDr. Eva Kmeťová, JUDr. Alena Križanová, JUDr. Daniela Maštaliřová, JUDr. Miroslava Púchovská, JUDr. Ľubomír Gago, JUDr. Ján Bobor a JUDr. Jozef Hrabovský **s ú v y l ú č e n í** z rozhodovania o tom, či sudcovia Okresného súdu Revúca sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ktorá je na ňom vedená pod sp. zn. 5 C 147/2009.

2. Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Jarmila Badíková, JUDr. Jana Novotná, JUDr. Alexander Mojš, JUDr. Ján Deák, JUDr. Jozef Mikluš, Mgr. Rudolf Ďurta,

JUDr. Juraj Babjak, JUDr. Drahomíra Dibdiaková, JUDr. Miroslav Klátik, JUDr. Eva Železníková a Doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD., **n i e s ú v y l ú č e n í** z rozhodovania o tom, či sudcovia Okresného súdu Revúca sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ktorá je na ňom vedená pod sp. zn. 5 C 147/2009.

O d ô v o d n e n i e

V konaní o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 5 C 147/2009, oznámili sudcovia Okresného súdu Revúca, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.).

O tom, či sudcovia Okresného súdu Revúca sú v tejto veci vylúčení z prejednávania a rozhodovania, mal rozhodnúť Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) v konaní sp. zn. 14 NcC 46/2009. Pretože aj podľa oznámenia väčšiny sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici sú aj u nich dané dôvody vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.), bol spis predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Z vyjadrenia sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici vyplýva, že niektorí z nich sa cítia byť subjektívne zaujatí pre svoj kolegiálny vzťah k účastníkom konania, konkrétne k žalovaným v 5. a 6. rade, ktorými sú ich kolegyne - sudkyne krajského súdu, prípadne sa cítia byť zaujatí z dôvodu, že voči týmto žalovaným majú bližší, priateľský vzťah. Ďalší sudcovia dôvod, pre ktorí sa cítia byť zaujatí, vzhľadali v tom, že žalovaným v 4. rade je súd, na ktorom vykonávajú svoju funkciu sudcu, prípadne svoju zaujatosť nachádzali v tom, že žalovaným v 1. rade je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Z vyjadrenia ďalšej časti sudcov vyplýva, že sa síce subjektívne necítia byť zaujatí, ale s ohľadom na povahu účastníkov by mohli vzniknúť pochybnosti o ich nestrannosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámenia sudcov (§ 15 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo

k ich zástupcom možno mať pochybnosti o nezáujatosti. Účelom tohto ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezáujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

Súčasťou ústavného práva na spravodlivý proces je aj garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy) rovnako zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá tzv. zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje práve inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci. Jedným z dôvodov, ktorý umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu je dôvod spočívajúci v tom, že by hrozilo riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

Nestrannosť sudcu sa prejavuje v dvoch aspektoch. Prvý spočíva v rýdzo osobnom presvedčení určitého sudcu v danej veci. Keďže ide o subjektívnu kategóriu vyjadrujúcu vnútorný psychický vzťah samotného sudcu k prejednávanej veci (zahrňujúci vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom a právnym zástupcom), je o nej schopný vypovedať jedine sám sudca. Takto úzko ponímaná kategória nestrannosti by však nenašla v praxi uplatnenie bez jej vyjadrenia aj v širšej, objektívnej rovine. Subjektívne konštatovaná zaujatosť zo strany určitého sudcu totiž musí vychádzať z určitého konkrétneho dôvodu, ktorý je zo strany nadriadeného súdu hodnotený, či je alebo nie je aj spôsobilý aj z objektívneho hľadiska vyvolať minimálne legitímne pochybnosti o nestrannosti rozhodovania sudcu. Sama skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk "cíti zaujatý" vo vzťahu k účastníkovi konania nezakladá ale bez ďalšieho dôvodu pre vylúčenie tohto sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, a to najmä nie vtedy, ak okolnosti, z ktorých sudca subjektívne vyvodzuje možnosť vzniku pochybnosti o jeho nezáujatom prístupe, nie sú ničím objektivizované. Z vyššie uvedeného okrem iného vyplýva aj požiadavka, aby tí sudcovia, ktorí sa subjektívne cítia byť zaujatí, náležite aj konkrétnymi dôvodmi odôvodňovali svoje

vyjadrenia, pretože o vylúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, nerozhoduje príslušný zákonný sudca ale jeho nadriadený súd (§ 16 ods. 1 O.s.p.), a to práve na základe vyjadrenia a dôvodov uvedených príslušným sudcom.

Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky vyššie uviedol, dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nie je len samotná skutočnosť, že sa príslušný sudca cíti byť subjektívne zaujatý. Rovnako dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nie je iba skutočnosť, že účastníkom konania je sudca, vykonávajúci svoju funkciu na tom istom pracovisku, prípadne že účastníkom konania je súd, na ktorom vykonáva svoju funkciu príslušný sudca, prípadne ústredný orgán štátnej správy. Vo vyššie uvedených prípadoch totiž absentuje objektívny základ subjektívne konštatovanej zaujatosti, pretože vzájomné vzťahy medzi sudcami, vzťahy sudcov voči súdu, na ktorom vykonávajú svoju funkciu a voči Ministerstvu Spravodlivosti Slovenskej republiky, sú vzťahmi primárnymi, danými zákonnou úpravou a svojou prvotnou povahou sú vzťahmi neutrálnymi, založenými na profesionálnom a zodpovednom plnení si svojich zákonných úloh a povinností.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zároveň poukazuje na to, že súčasťou zákonom daného postavenia sudcov je aj celý rad konkrétnych povinností jednotlivých sudcov, smerujúcich práve k zamedzeniu vzniku pochybností o nestrannosti sudcu. Sudcovia majú povinnosť vykonávať svoju funkciu nezávisle a pri zachovaní viazanosti právnymi predpismi určitého stupňa právnej sily, sú povinní pri výkone funkcie, po skončení výkonu funkcie ale aj v občianskom živote zdržať sa všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Rovnako zákonnou povinnosťou sudcu je nenechať sa ovplyvňovať rôznymi záujmami, vystupovať nezaujato a dbať svojim správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. Sudcovia nesmú od účastníkov konania alebo ich právnych zástupcov, okrem prípadov ustanovených v zákonoch o konaní pred súdmi, jednostranne prijímať alebo poskytovať im informácie alebo rokovať s nimi o skutkovej podstate prejednávanej veci alebo o procesných otázkach, ktoré na ňu môžu mať vplyv. Vyššie načrtnuté povinnosti sudcov, musia byť zo strany konajúcich sudcov plne dodržiavané aj za situácie, ak je účastníkom konania iný sudca, súd alebo ústredný orgán štátnej správy. S ohľadom na vyššie uvedené nie je možné akceptovať, že dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je iba samotná skutočnosť, že účastníkom konania je iný sudca, súd alebo ministerstvo

spravodlivosti, voči ktorému má zákonný sudca neutrálny vzťah. Každý sudca vedomý si svojich povinností, musí mať primárne voči akémukoľvek účastníkovi neutrálny vzťah a dôvod pre vylúčenie nemôže spočívať iba v postavení alebo povahe účastníka konania. Samozrejme, ak rámec vzájomných vzťahov medzi sudcami, resp. voči účastníkov konania, prekročí rámec neutrálneho a profesionálneho výkonu funkcie, je na mieste sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vylúčiť. Tak však nadriadený súd môže urobiť, až keď vzájomný vzťah v dôsledku konkrétnych okolností, skutočností prestane byť vzťahom neutrálnym a nadobudne charakter, či už bližšieho pozitívneho vzťahu, alebo prípadne negatívneho vzťahu. Dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci preto nie je iba samotná skutočnosť, že účastníkom konania je iný sudca, súd, na ktorom zákonný sudca vykonáva svoju funkciu, prípadne ministerstvo ako ústredný orgán štátnej správy. Z vyjadrení jednotlivých sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici nevyplývajú skutočnosti nasvedčujúce tomu, že by ich vzťah voči ministerstvu spravodlivosti, prípadne súdu, na ktorom vykonávajú svoju funkciu prekročil rámec neutrálneho vzťahu, a preto iba tieto skutočnosti ako dôvody pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci nevyvolávajú ani objektívne pochybnosti o ich nestrannosti.

Pokiaľ ide o existenciu právne relevantného pomeru u sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici k účastníckam konania v postavení žalovaných v 5. a 6. rade, z oznámenia sudcov tohto súdu ale vyplýva, že niektorí sudcovia sa cítia byť subjektívne zaujatí pre svoj priateľský vzťah k žalovaným. V prípade sudcov, ktorí odôvodnili svoju subjektívnu zaujatosť svojím priateľským pomerom k žalovaným v 5. a 6. rade, a sú uvedení v prvom odseku výroku tohto uznesenia, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru o existencii okolnosti, ktorá je relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., ktorá ich vylučuje z prejednávania a rozhodovania danej veci. Okolnosťou, ktorá odôvodňuje ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci je bližší, priateľský vzťah k účastníckam konania v postavení žalovaných v 5. a 6. rade. Sudkyne JUDr. Zita Nagypálová a JUDr. Mária Biroščáková sú ako účastníčky konania bez ďalšieho vylúčené z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici uvedených v druhom odseku výroku tohto uznesenia nadriadený súd nevyvlúčil z prejednávania a rozhodovania veci, nakoľko v ich prípade buď absentuje objektívny základ nimi tvrdenej subjektívnej zaujatosti z dôvodu existencie kolegiálneho vzťahu k žalovaným v 5. a 6. rade (JUDr. Jarmila Badíková,

JUDr. Alexander Mojš, JUDr. Ján Deák, Mgr. Rudolf Ďurta, JUDr. Juraj Babjak, JUDr. Drahomíra Dibdiaková, JUDr. Eva Železníková), prípadne títo sudcovia sa subjektívne ani necítili byť zaujatí a okolnosti nimi uvedené nevyvolávajú ani objektívne pochybnosti o nestrannosti ich rozhodovania (JUDr. Jana Novotná, JUDr. Jozef Mikluš, JUDr. Miroslav Klátik, Doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2010

JUDr. Daniela S u ě a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková